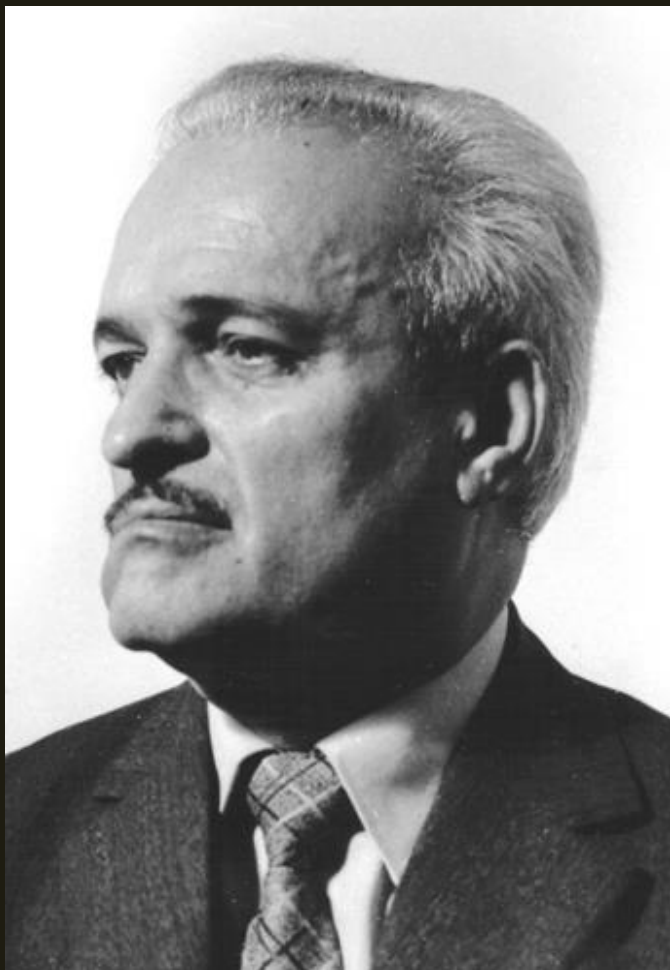

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI

Zavod za paleontologiju i geologiju kvartara

AKADEMIK MIRKO MALEZ
(5.11.1924. – 23.8.1990.)

Jadranka MAUCH LENARDIĆ i Ankica OROS SRŠEN

5. STUDENOGA 2021.

Akademik Mirko Malez
5.11.1924., Ivanec – 23.8.1990., Zagreb

- ❖ **1946.** – kao srednjoškolac objavljuje svoje prve stručne tekstove u listovima Srednjoškolac i Varaždinske vijesti
- ❖ **1948.** – nakon prekida zbog Drugog svjetskog rata, završio srednjoškolsko obrazovanje u Varaždinu i upisao studij geologije na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu
- ❖ **1953.** – diplomirao i nastavio, još od 1948. započetu suradnju s akademikom Marijanom Salopekom, prvo u Salopekovom kabinetu pri tadašnjoj JAZU, a potom i u Akademijinoj znanstvenoj jedinici Geološko-paleontološka zbirka i laboratorij za krš, osnovanoj 1955.
- ❖ **1963.** – doktorirao s disertacijom: Stratigrafska i paleontološka proučavanja diluvijalnog nalazišta u pećini Veternici (Medvednica) – u dva volumena

- ❖ **1968.** – nakon smrti akademika Salopeka postao voditeljem i upraviteljem spomenute Akademijine jedinice, koja
- ❖ **1974.** – mijenja ime u Zavod za paleontologiju i geologiju kvartara
- ❖ **1978.** – imenovan je ravnateljem novoosnovanog Akademijinog Istraživačkog centra, unutar kojeg djeluje i spomenuti Zavod
- ❖ **1982.** – sa svojim asistentima i tehničkim osobljem seli Zavod iz Demetrove 18 na današnju lokaciju u Akademijinoj zgradi u Ulici Ante Kovačića 5
- ❖ **1990.** – do svojeg umirovljenja (ožujak 1990.) bio je voditelj Zavoda i Istraživačkog centra
- ❖ **1990.** – 23. kolovoza umire u Bolnici sestara milosrdnica (Vinogradska) u Zagrebu

➤ glavne teme istraživanja i rezultati Mirka Maleza mogu se odvojiti u pet znanstvenih cjelina:

- geologija kvartara
- tercijarni i kvartarni kralježnjaci
- razvoj čovjeka
- paleolitik i mezolitik
- speleologija

➤ izuzetno plodan opus broji oko 430 znanstvenih, znanstveno-popularnih i stručnih radova

➤ za izvanrednog člana Hrvatske akademije (tada JAZU) izabran je 1968., a za redovitog člana 1979. godine

➤ 1989. – izabran za dopisnog člana Austrijske akademije znanosti

➤ za postignuća u znanstvenom radu 1966. godine dobiva nagradu Ruđer Bošković, a kasnije i druge ordene i priznanja za zasluge u radu

VRSTA GULO GULO (L.) (MUSTELIDAE, CARNIVORA) U GORNJEM PLEISTOCENU ISTRE I DALMACIJE
 DIE ART GULO GULO (L.) (MUSTELIDAE, CARNIVORA) IM OBERENEN PLISTOZOEN VON ISTRIEN UND DALMATIEN
 MIRKO MALEZ

ABSTRACT UDC 588.742.4(18174)(215.5):697.1
 GULO GULO (L.) (MUSTELIDAE, CARNIVORA) FROM THE UPPER PLEISTOCENE OF ISTRIA AND DALMATIA

The two mandibles of glutton from the Upper Pleistocene beds in Sardinia II cave (near Pisa) in Istria were morphologically studied, and also one mandible from the western Pelina in Dalmatia. The proportion comparison was done in relation to the several findings of glutton from the European localities of the Upper Pleistocene species. The mandible from the Pelina in Istria ranges in size of the genus Gluta and Pleistocene from the Lower Pleistocene and glutton, and also in relation to the recent species Gulo gulo. It can be concluded that the proportions of glutton from Sardinia II (in Istria) reduce values of the vertical range for Upper Pleistocene species. The mandible from the Pelina in Istria ranges in proportions within the maximum values of the vertical range.
 The chronostratigraphical and palaeogeographical significance of the remains of glutton from both findings was discussed. In both localities their accidental remains appear in deposits from the Würm 3 stage, and their age was proved by radiocarbon dating. The glacial remains of glutton appear in both localities places several degrees of the natural zonation significant in every glacial period, which at this time were inhabiting the area of Istria and Dalmatia. This indicates the further extension of eurasian biogeographic units and cold steppes. During the maximum cold in the Würm stage the extent range of glutton in southeastern Europe was moved towards middle Dalmatia.

MIRKO MALEZ

NOVI POGLEDI NA STRATIGRAFIJU KRAPINSKOG NALAZISTA
 NEUE ANSICHTEN ÜBER DIE STRATIGRAPHIE DER FUNDSTELLE VON KRAPINA
 A NEW LOOK AT THE STRATIGRAPHY OF THE KRAPINA PERISTHIC SITE

Predsjednik odbora je Mirko Malez
 KRAPINA 1969-1969

ZAGREB 1970

YUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMNOSTI
 Odbor za prirodne nauke

MIRKO MALEZ

Speleološki objekti jugoslavne Like
 (1971. godine u istom: 19-20)

SPÉLEOLOGISCHE OBJEKTE DER JUGOSLAVISCHEN LIKA
 (1971. g. u: Tsch. u. 19-20)

Am. geogr. 24, 1972, 202

ZAGREB 1967

YUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMNOSTI

Odbor za prirodne nauke

MIRKO MALEZ

NEKI ZNAČAJNIH SPELEOLOŠKI OBJEKTI S VODOM U KRUŠI I NJIHOV PRAKTIČKI ZNAČAJ
 EINIGE BEDEUTENDE SPELEOLOGISCHE OBJEKTE IM KRUSITZBEREICH MIT WASSER UND PRAKTISCHE BEDEUTUNG

Predsjednik odbora je Mirko Malez
 1967, 202-210

ZAGREB 1969

Rad Jugoslav. akad. znan. umjetn., 345, 55-100, Zagreb, 1967.

MIRKO MALEZ

DONJOPLEISTOCENSKA FAUNA KRISTANSKE BREGICE KOD ŠTILA DEDIĆ U DALMACIJI
 (In: vestnik znanosti, 2, zbornik 1 i nakladi)

(Pripremljeno na znanstveni skup u prirodoznanstvenom centru JAZU 27. VI 1968.)

T i p i s t

Predsjednik odbora je Mirko Malez
 Društvo za prirodne nauke i umjetnost, 2, zbornik 1 i nakladi, Zagreb, 1968.

Rad Jugoslav. akad. znan. umjetn., 345, 55-100, Zagreb, 1967.

YUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMNOSTI
 Odbor za prirodne nauke

PALAEONTOLOGIA YUGOSLAVICA

Stranica 34

MIRKO MALEZ & SAŠA RUKAVINA

ÜBER DAS VERHÄLTNISS VON ANSCHWENGEN
 (INNOVATIONEN, UMBÄUEN)
 ZUM GEBIRGSBAU UND DENNEN
 (JUGOSLAVIEN)

1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025

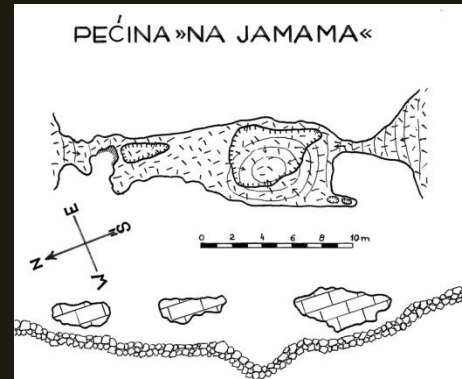

YUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMNOSTI
 Odbor za prirodne nauke

ZAGREB 1983

... u prvim godinama rada na Zavodu, Malezova terenska istraživanja uglavnom su bila usmjerena na speleološke objekte, jedne od najznačajnijih fenomena krša, vrlo važnih u životu paleolitičkih ljudi, ali i pojedinih životinja....

...tijekom speleoloških istraživanja akademik Malez sakupljao je podatke i materijale za daljnja paleontološka, paleoantropološka, zooarheološka, paleobotanička, hidrogeološka, sedimentološka i druga istraživanja...

Iznimno je vrijedan doprinos Mirka Maleza i njegovih suradnika, koji su znanstveno obradili i prezentirali **više stotina** špiljskih lokaliteta.

Prof. Malez je kao pravi geolog-terenac obišao i istraživao mnogobrojna nalazišta Hrvatske, susjednih zemalja, ali i onih na drugim kontinentima: Libanon, Egipat, Tunis, Maroko, Tanzanija, Kenija, Zambija, Kina...

Mirko Malez (lijevo s kapom) s ekipom tijekom istraživanja Medvjede pećine na otoku Lošinju

Mirko Malez (desno) s asistentima (Jakov Radovčić, lijevo, i Darko Rukavina u sredini) na Biokovu 1974. godine

... početak istraživanja Šandalje kod Pule

Višegodišnja i sustavna terenska istraživanja Malez je sa svojim suradnicima radio na nalazištima: **Veternica, Šandalja, Romualdova pećina, Velika pećina, Vindija, i drugima....**

VETERNICA

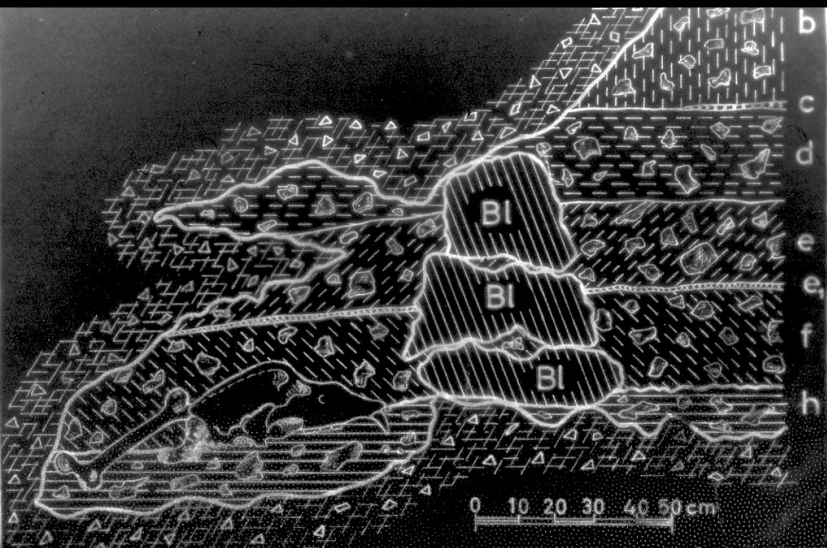

VETERNICA

M. Malez (prvi desno, 1952.)

PROFIL NASLAGA S UCRTANIM NALAZIMA ŠPILJSKOG MEDVJEDA I BLOKOVIMA KAMENJA

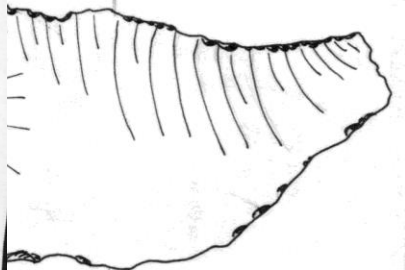
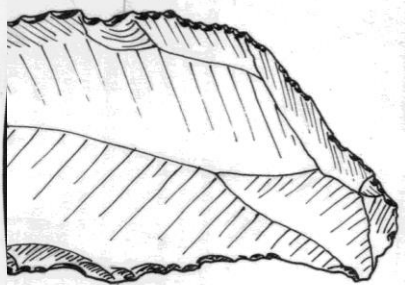
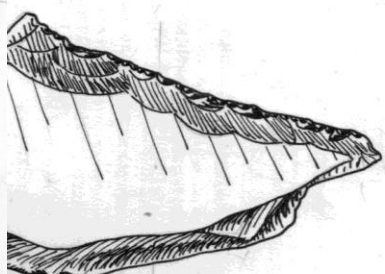
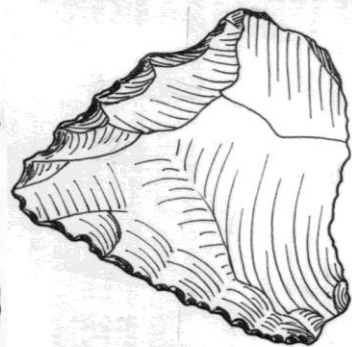
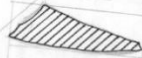
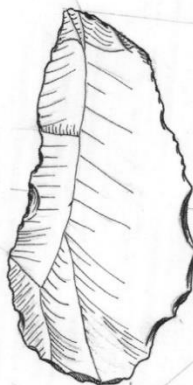
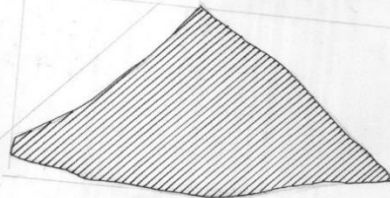
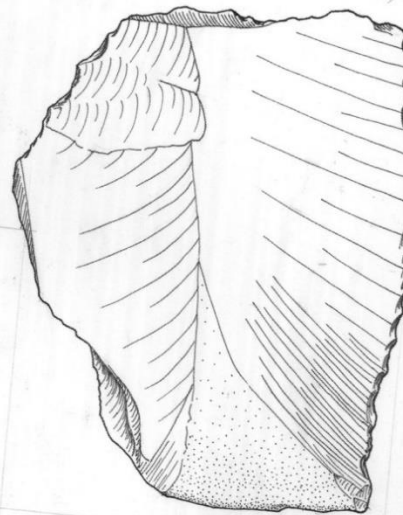
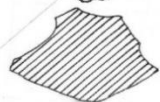
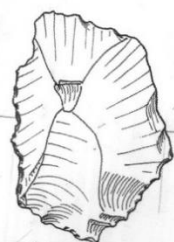
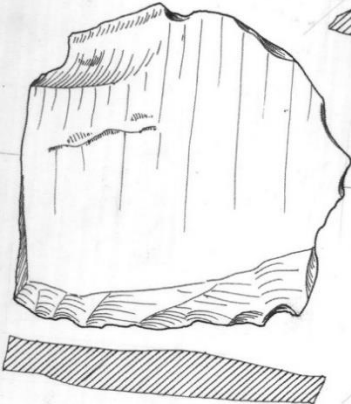
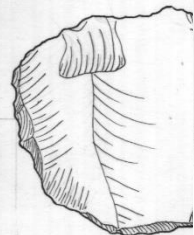
TLOCRT NIŠE NA KVADRATU 1/11 14
S POLOŽAJEM NALAZA POJEDINIH KOSTIJU

**CRTEŽI NEKIH KAMENIH ALATKI
IZ ŠPILJE VETERNICE**

Veternica

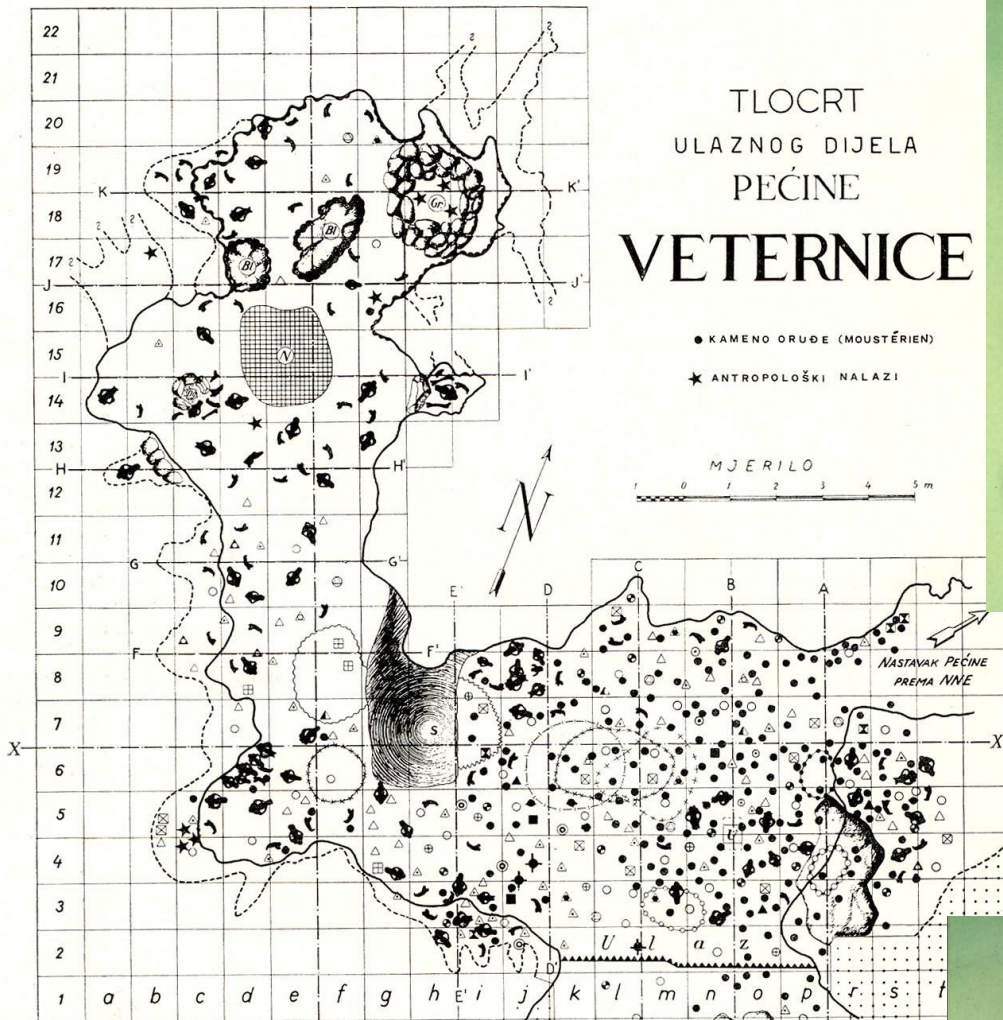
TLOCRT ULAZNOG DIJELA PEĆINE VETERNICE

● KAMENO ORUĐE (MOUSTÉRIEN)

★ ANTROPOLOŠKI NALAZI

MJERILO

1 0 1 2 3 4 5 m

LEGENDA

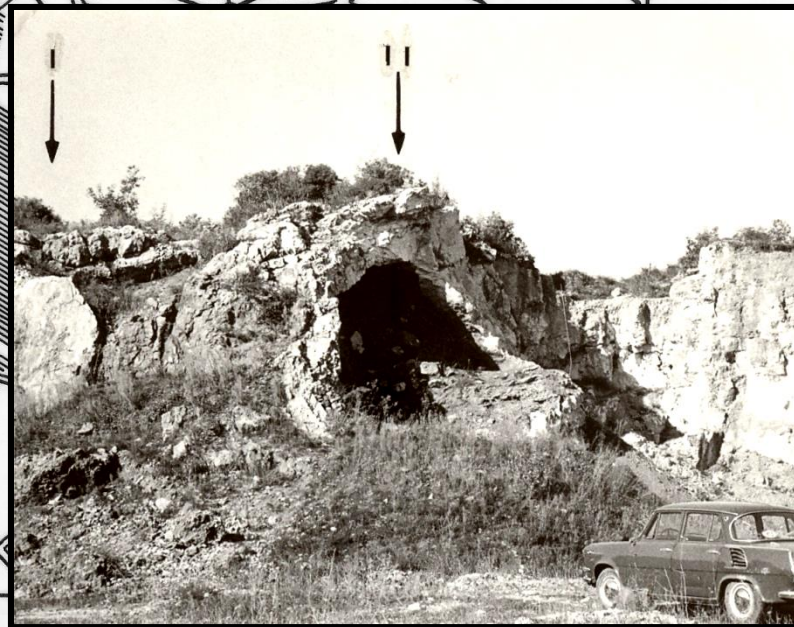
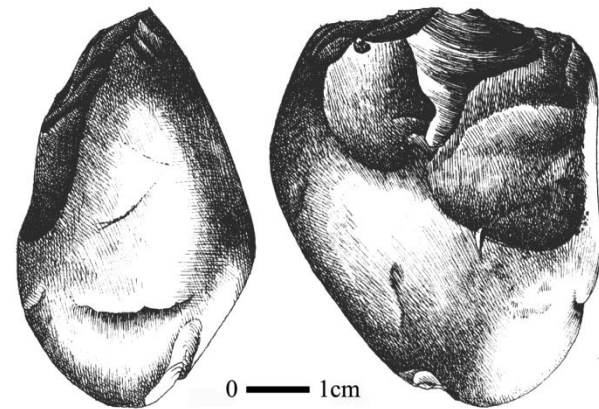
Osteološki ostaci

- Tlocrt pećine prije iskopanja
 - Tlocrt pećine poslije iskopanja
 - Vertikalna stijena ulaza
 - Medvedu brušenja
 - Ognjište u sloju h
 - d
 - između sloja g+h
 - u sloju h
 - između sloja h+i
 - u sloju i
 - između sloja i+j
 - u sloju j
 - Pajedinačno hamenje
 - Neprekopano tlo
 - Ursus spelaeus* (vrana lobanja i mandibula)
 - Canis lupus*
 - Vulpes* sp
 - Mustela* sp
 - Martes* sp
 - Meles* sp
 - Panthera spelaea*
 - Leopardus pardus*
 - Lepus* sp
 - Castor fiber*
 - Hystrix* sp
 - Cricetus* sp
 - Dicerorhinus hirschbergensis*
 - Sus scrofa*
 - Cervus elaphus*
 - Alces* sp
 - Capreolus capreolus*
 - Bos primigenius*
 - Rupicapra* sp
- BI = Kameni blokovi s medvedim brušenjima
Gr = Grobnica (vjerojatno neolita)
N = Ranije neistomatski iskopano tlo
Og = Ognjište na kvadratu C14
S = Ostatak centralnog dijela sigaste ploče
U = Mjesto uzetih uzoraka za analizu

Maler: Otkriće najstarijih ...

Preparacijom koštane breče nađeno je donjopaleolitičko oruđe tipa udarača (chopper tool)...

... koje je možda istodobno s najstarijim alatkama različitih europskih nalazišta.

Š. 1. Šandalja I ← *28 crvene* 105/147

POČETAK ISTRAŽIVANJA

Šandalja kod Pule, 1962.

ŠANDALJA II

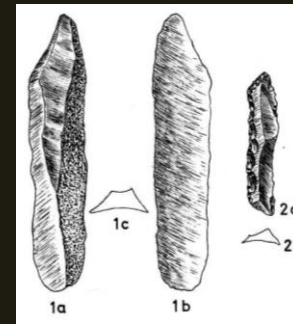
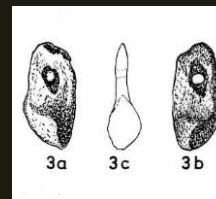
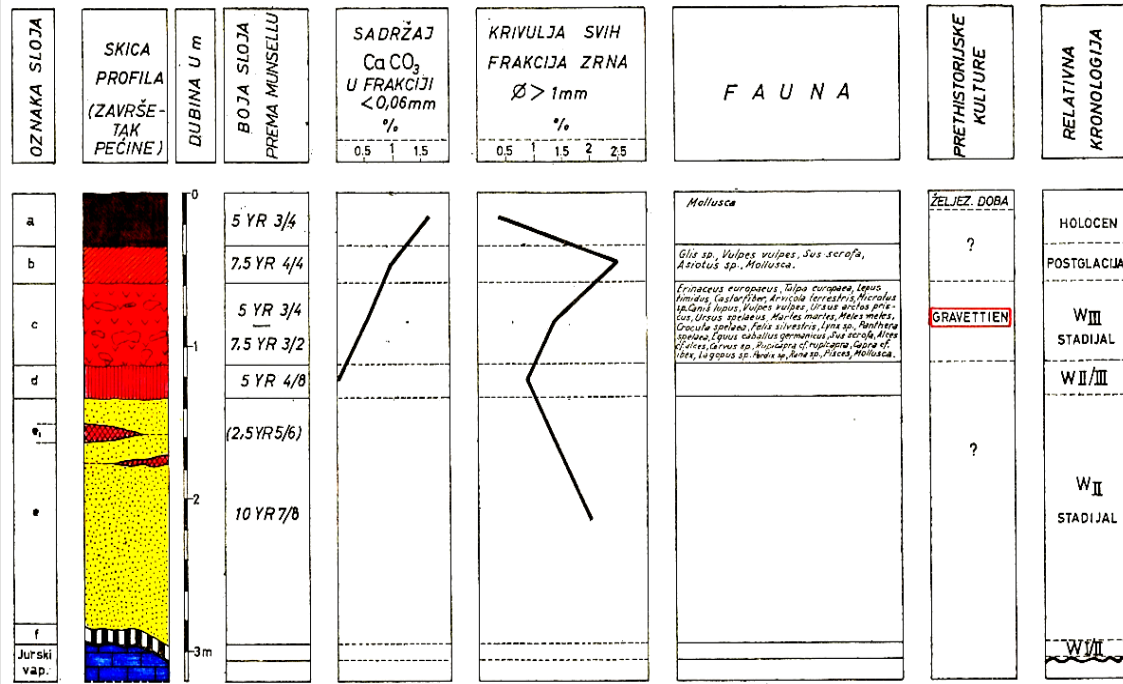

MALEZ S EKIPOM TIJEKOM ISTRAŽIVANJA ŠANDALJE II

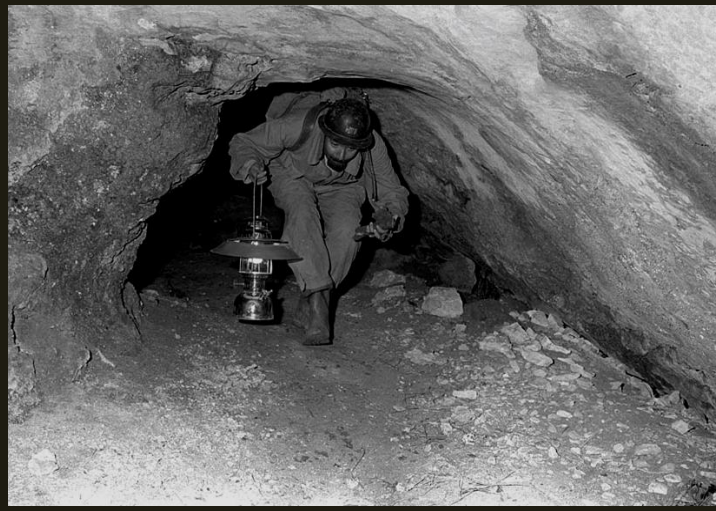
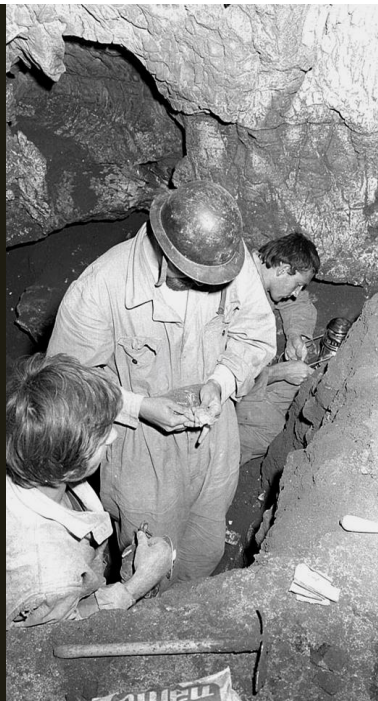

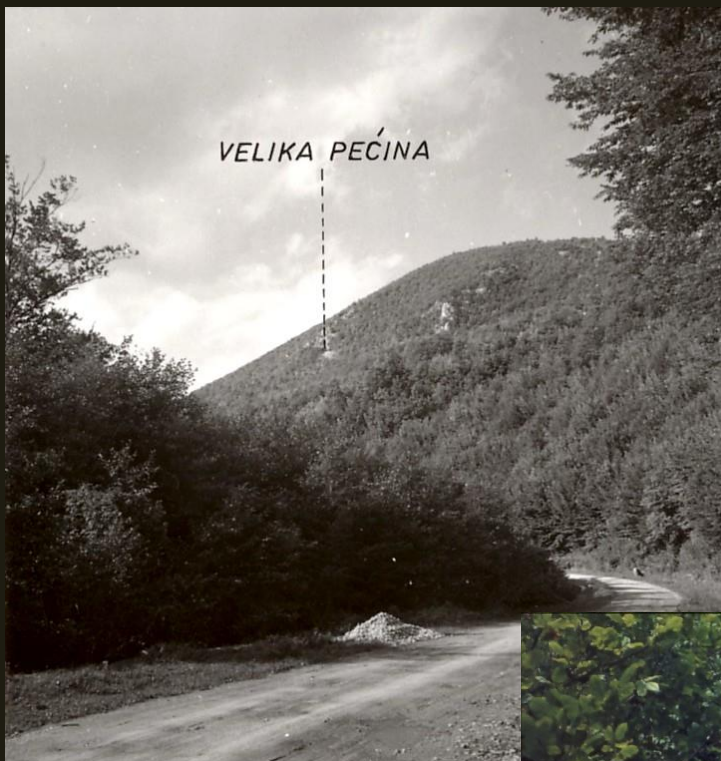
**ROMUALDOVA PEĆINA
1962. i 1973.**

ROMUALDOVA PEČINA

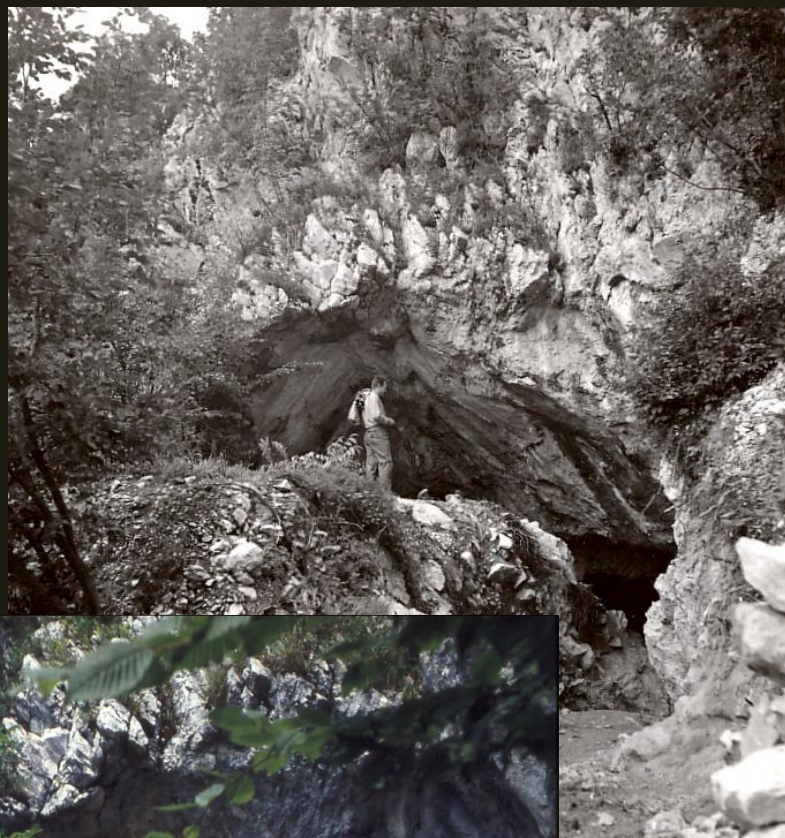

Neki rezultati i nalazi iz Romualdove pećine

VELIKA PEĆINA

**Terenska istraživanja u
VELIKOJ PEĆINI kod sela
Goranci (Hrvatsko
zagorje) 70-ih godina
(M. Malez, prvi desno)**

Velika pećina

...Malez je sa svojom ekipom uvijek dijelio „čari” terenskog života....

**VINDIJA prije
početka istraživanja
ranih 70-ih godina
(desno: M. Malez)**

**...Malez sjedi i
pregledava
fosilni
materijal
otkopan iz
nekog sloja...**

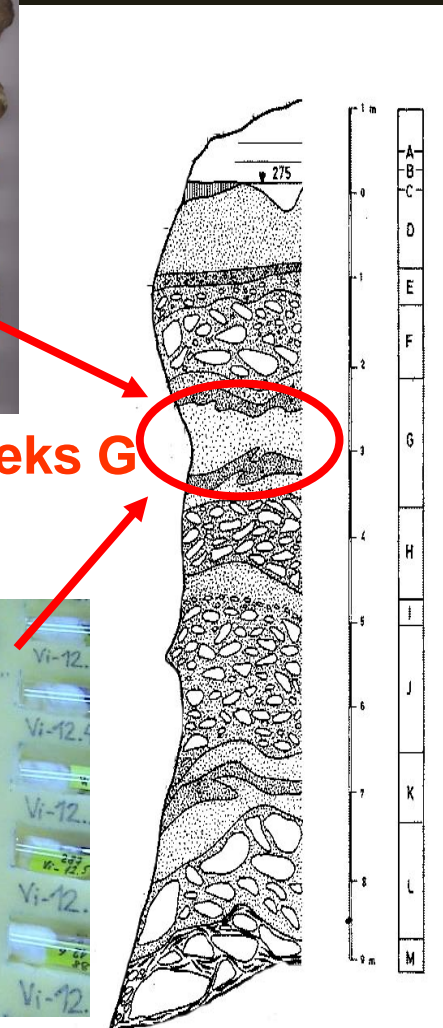
Uz Dragutina Gorjanovića-Krambergera Mirko Malez je jedini koji je do sada pronašao fosilne ostatke neandertalaca na tlu Hrvatske.

Uz skeletne ostatke neandertalaca i suvremenog čovjeka, u špilji Vindiji pronađena je i velika količina kamenog i koštanog oruđa.

Velika je zasluga akademika Maleza što je prepoznao važnost ovog jedinstvenog nalazišta i u suradnji s drugim kolegama objavio vrijedne rezultate prema kojima su špilja Vindija i jedni od najmlađih europskih neandertalaca prepoznati i u svjetskim razmjerima.

PROFIL NASLAGA U ŠPILJI VINDIJI

^{14}C i U/Th

18.500 g.p.s.

≥ 42.000 g.p.s.

> 353.000 g.p.s.

1965. – prema rekonstrukcijama Mirka Maleza uređen je Park skulptura na nalazištu neandertalaca Hušnjakovo u Krapini

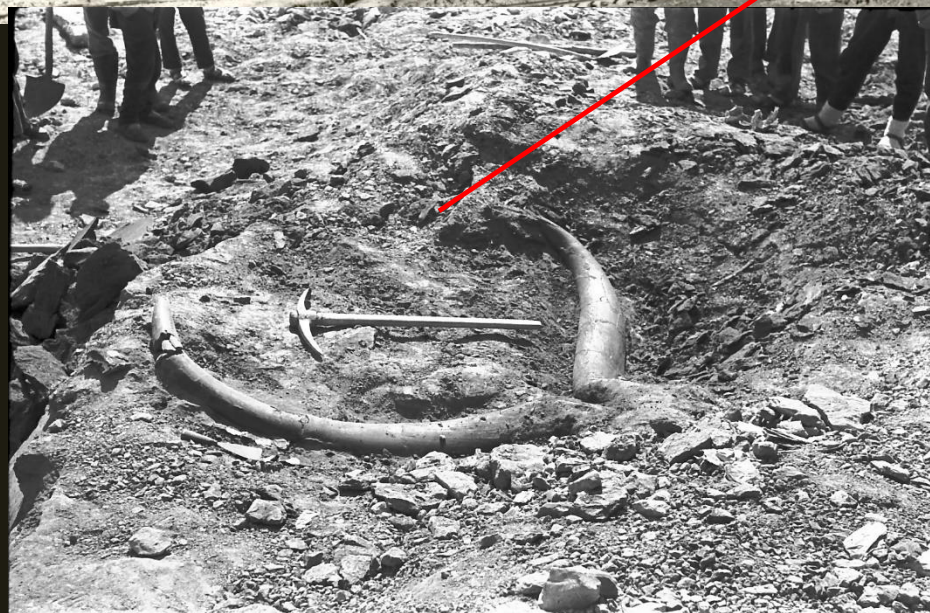
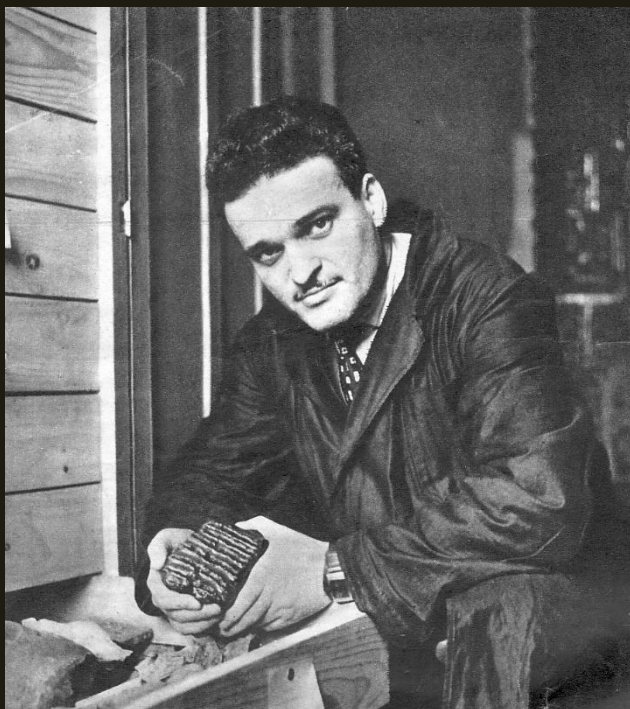

1969. – Predsjedništvo tadašnje JAZU donosi odluku da u okviru redovite djelatnosti Geološko-paleontološke zbirke i laboratorija za krš, Mirko Malez vodi znanstvenu i stručnu obradu i nadzor postave Muzeja koji se smješta u preuređenu zgradu prijašnjeg lječilišta u podnožju samog nalazišta.

U rujnu **1971.** godine Muzej evolucije otvoren je za javnost

Profesor Malez radio je mnogo i na različitim terenima i istraživanjima vezanim uz gospodarstvo ili pojedine rijetke i interesantne nalaze. S terenskih istraživanja uvijek je donosio nove fosilne ostatke, uzorke stijena i sedimenata za daljnje analize....

STRMICA kod Knina: glinokop (donji pleistocen)

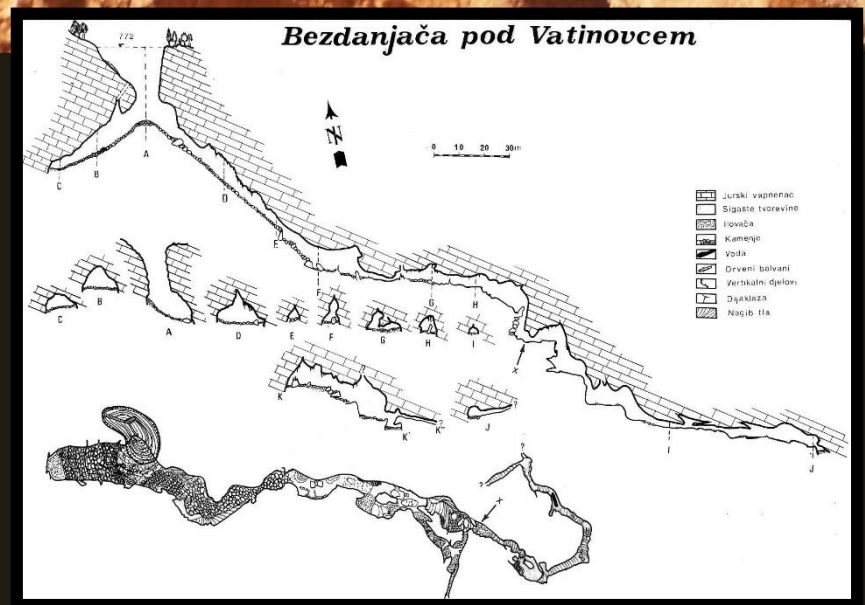
Mirko Malez ranih 60-ih godina u kabinetu u Demetrovoj 18 – u ruci drži kutnjak južnog mamuta (*Mammuthus meridionalis*) s lokaliteta Strmica

1965.

BEZDANJAČA - brončanodobna nekropola

M. Malez

**Akademik Mirko Malez i jedna od autorica prezentacije (JML),
sredinom 80-ih godina u špilji Vilinske jame kod Samobora**

Akademik Malez posebno je vodio brigu i na različite načine nabavljao kosture današnjih domaćih i divljih životinja, čiji poveći broj čini Komparativnu zbirku recentnih životinja Zavoda. Ova zbirka neophodna je tijekom paleontoloških i zoarheoloških analiza.

Osim toga, posebnu je pažnju poklanjao i nabavi različite stručne literature, što je u preddigitalno vrijeme bilo izuzetno važno. I danas je zavodska knjižnica vrlo korisna zaposlenicima Zavoda, ali i drugim kolegama i suradnicima, napose zbog starih izdanja knjiga i periodike.

Mnogi kolege koji su surađivali s akademikom Malezom reći će da nije uvijek bilo lako slijediti njegov tempo rada. Bio je energičan, vrijedan, zainteresiran za mnoga istraživanja, objavio je veliki broj radova, sistematičan, boravio je puno i često na terenima. Volio je prirodu, fascinirali su ga fosili, a u Akademiji je proveo cijeli svoj radni vijek, i kako piše akademik Herak u svojim sjećanjima „...do kraja života ostao je vjeran Akademiji u kojoj je doživio uspon kao čovjek i kao stručnjak, kao organizator i kao istraživač, pa i nastavnik i voditelj mladih stručnjaka.” (Spomenica preminulim academicima, sv. 66, 1992)

Neosporan je velik doprinos Mirka Maleza hrvatskoj i svjetskoj geološkoj, paleontološkoj, paleoantropološkoj i speleološkoj znanosti, iako su neki njegovi rezultati izazivali rasprave pa čak i suprotstavljanja u znanstvenim krugovima. Rad i postignuća akademika Maleza i danas su nezaobilazni i temeljni u istraživanjima geologije kvartara, paleontologije kvartarnih životinja, porijekla i razvoja čovjeka i njegovih predaka i njihovih materijalnih kultura, kao i speleologije. Stoga će ostati zauvijek upamćen kao jedan od prominentnih hrvatski geologa, paleontologa, paleoantropologa i speleologa.

ČETIRI NOVE VRSTE POSVEĆENE AKADEMIKU MALEZU

Dalmatichthys malezi sp. nov.

Pl. 3, Fig. 2; text-fig 7

Diagnosis: *Dalmatichthys* reaching about 15 cm in total length, maximum depth about 33% of standard length, dorsal fin with 11 spines and 13 soft rays, anal with 5 spines and about 10 soft rays.

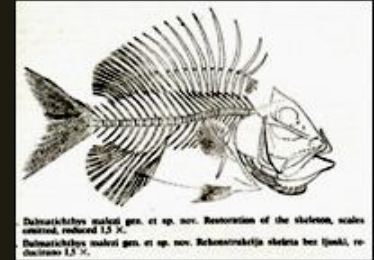
Holotype: Distorted fish, GPMZ 9248.

Material: Holotype only.

Horizon and Locality: Upper Cretaceous (Senonian), Kruševo village near Primošten, Šibenik, Croatia, Yugoslavia (site no. 18).

Derivation of the name: Dalmati refers to a region of Croatia and ichthys (lat.) = fish. The specimen, name is in honour of Dr. Mirko Malez, director of the Institute of Palaeontology and Quaternary Geology at the Yugoslav Academy of Sciences and Arts.

RIBA = *Dalmatichthys malezi* RADOVČIĆ 1975

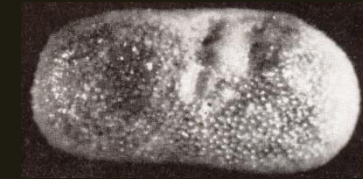
Ilyocypris malezi n. sp.

Pl. VIII, figs. 1-4

Nomen: Dedicated to Professor Mirko Malez, who is known for his research on Quaternary deposits in Yugoslavia, particularly for Vertebrate fauna investigations.

Holotypus: Female left valve, pl. VIII, figs. 1, 3, RGN 2251/1.

OSTRAKOD = *Ilyocypris malezi* SOKAČ 1978

2. PALEONTOLOGICAL DESCRIPTION

Superfamilia: Hippuritacea Gray, 1848

Familia: Hippuritidae Gray, 1848

Genus: *Vaccinites* Fuchs, 1887

Vaccinites malezi n. sp.

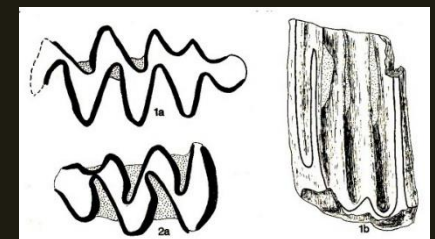
Derivatio nominis: malezi is given in memory of Dr. Mirko Malez, Croatian geologist and paleontologist.

RUDIST (HIPURIT) = *Vaccinites malezi* SLIŠKOVIĆ 1991

ARVIKOLID = *Mimomys malezi* RABEDER 1983

Mimomys malezi n. sp.

Derivatio nominis: zu Ehren von Prof. Dr. Mirko Malez (Zagreb), der die Grabungen in Razvodje und Tatinja Draga leitete.

Konačno, za one koji su zainteresirani pročitati detaljnije o znanstvenom radu i bibliografiji akademika Maleza, mogu pročitati u Spomenici preminulim akademikima, sv. 66 na sljedećoj poveznici:

[https://dizbi.hazu.hr/a/?pr=i&id=188538.](https://dizbi.hazu.hr/a/?pr=i&id=188538)

Prof. dr. Mladen Garašić detaljno se osvrnuo na rad i doprinos Mirka Maleza hrvatskoj speleologiji:

[https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=105598.](https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=105598)

Kolega Ivan Turk iz Ljubljane napisao je svoja sjećanja na akademika Maleza u Arheološkom vestniku iz 1991. godine:

[https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-NOUNQCGR/4a3c1500-20b1-4894-8160-e6f4753ce709/PDF.](https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-NOUNQCGR/4a3c1500-20b1-4894-8160-e6f4753ce709/PDF)

HVALA NA POZORNOSTI !!

